①

NOV 2025

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-1990

[Total No. of Pages : 4

[6560]-9

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Years Law Course)

LC-0501 : LEGAL AND CONSTITUTIONAL HISTORY

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks.*
2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks.*
3) *Answer question No. 10 from Part C as directed. Each question in Part C carries 5 marks.*

PART - A [3 × 15 = 45]

Q1) Write a detail note on early administration of justice in Madras Settlement up to 1726.

Q2) Discuss the salient features of Regulating Act, 1773. What were its defects?

Q3) What do you understand by Adalat System? Discuss judicial reforms that were introduced by Warren Hastings in Bengal, Bihar and Orissa.

Q4) Write a detailed note on the appeals from Indian courts to the Privy Council in England. State how and when its jurisdiction came to an end?

Q5) Discuss in detail the salient features of the Government of India Act, 1935 and establishment of Federal Court.

P.T.O.

CLWP012101 114.143.110.116 24/11/2025 09:31:04 static-116

PART - B

[2 × 10 = 20]

Q6) State the salient features of Charter of 1726 and explain in what ways uniform judicial administration was achieved in the all three presidency towns.

Q7) State the facts, arguments, decision and principles law laid down in Cossijurih Case.

Q8) Explain the system of Dyarchy introduced by the Government of India Act, 1919.

Q9) Discuss the powers and jurisdiction of the High Court's established under the Indian High Court Act, 1861.

PART - C

Q10) **Write short notes (any three) :** [3 × 5 = 15]

a) Kamaluddin's Case

b) Establishment of East India Company

c) First Law Commission

d) Court of Request

e) Circuit Court

⌘⌘⌘

CLWP012101 114.143.110.116 24/11/2025 09:31:04 static-116

NOV 2025

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-1991

[Total No. of Pages : 4

[6560]-10
B.A. LL.B.
(Third Year of Five Year Law Course)
LC-0502 : FAMILY LAW - I
(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A Carries 15 Marks.*
2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B Carries 10 Marks.*
3) *Answer questions from Part C. Each question in Part C Carries 15 Marks.*

PART - A [3 × 15 = 45]

Q1) Explain in detail the various sources of Hindu Law?

Q2) Explain important features of domestic violence Act 2005?

Q3) "Hindu marriage is sacred union" Explain.

Q4) Explain the grounds of divorce available under special marriage Act?

Q5) Discuss the kinds, rights and duties of guardian under Muslim Law?

P.T.O.

PART - B [2 × 10 = 20]

Q6) Explain the kinds of dower along with rights of wife.

Q7) Explain the provision of maintenance under the Protection of Women on Divorce Act 1986.

Q8) Explain the important features of Family court Act, 1984

Q9) Elaborate the concept of live-in-relationship along with relevant provisions.

PART - C [3 × 5 = 15]

***Q10)* Solve any three**

a) A a Hindu wants to marry his brother's daughters, advise him.

b) A. a Muslim wants to marry his wife's sister, advise him.

c) A, a women left her matrimonial home because her husband married again, what remedies are available to her under all personal laws?

d) S, a Hindu unmarried male wants to adopt child of 28 years old can he do so?

e) Advice A and B who got married on 15th march 2023, and wants to make divorce on 15th September, 2023 as they realized that they can't adjust each other. Can they do so?

Total No. of Questions : 10]

NOV 2025

PE-1991

[6560]-10
B.A. LL.B.
(Third Year of Five Year Law Course)
LC-0502 : FAMILY LAW - I
(2017 Pattern) (Semester - V)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :

1) *भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.*
2) *भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.*
3) *भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.*

भाग - अ [3 × 15 = 45]

प्रश्न 1) हिंदू कायद्याचे विविध स्रोत सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) घरेलू हिंसा अधिनियम 2005 चे महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) "हिंदू विवाह हा पवित्र संयोग आहे" स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) विशिष्ट विवाह अधिनियम अंतर्गत घटस्फोटाची काय करणे आहेत ती सांगा.

प्रश्न 5) मुस्लिम कायद्याअंतर्गत पालकांचे विविध प्रकार आणि त्यांचे हक्क आणि कर्तव्ये काय असतात ती स्पष्ट करा.

①

भाग - ब [2 × 10 = 20]

प्रश्न 6) मेहेरच्या प्रकारांबरोबरच पत्नीचे त्या संदर्भातले काय हक्क असतात ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) 1986 च्या मुस्लिम महिलांच्या घटस्फोट संरक्षणाच्या अधिनियमांतर्गत काय तरतुदी आहेत त्या लिहा.

प्रश्न 8) कौटुंबिक न्यायालय अधिनियम, 1984 च्या महत्वपूर्ण तरतुदी स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) संबंधित कायद्याच्या तरतुदींमधून लिव्ह इन रेलशनशिप ची संकल्पना स्पष्ट करा.

भाग - क [3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

अ) A, एक हिंदू आपल्या भावाच्या मुलीशी लग्न करू इच्छितो हे, त्याला सल्ला द्या.

ब) A, एक मुस्लिम आपल्या पत्नीच्या बहिणीशी लग्न करू इच्छितो आहे, त्याला सल्ला द्या.

क) एका महिलेने तिच्या पतीने पुन्हा लग्न केल्यामुळे आपले वैवाहिक घर सोडले आहे, तिला सर्व वैयक्तिक कायद्यांअंतर्गत कोणते उपाय उपलब्ध आहेत?

ड) S, एक हिंदू अविवाहित पुरुष एका 28 वर्षाच्या मुलाला दत्तक घेऊ इच्छितो, तो तसे करू शकतो का?

इ) A आणि B, ज्यांनी 15 मार्च 2023 रोजी लग्न केले होते, पण त्यांना 15 सप्टेंबर 2023 रोजी घटस्त्फोट घ्यायचा आहे कारण त्यांना एकमेकांबरोबर सामंजस्याने राहता येत नाहीये. ते असे करू शकतात का? त्यांना घटस्फोट मिळेल का?

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PE-3191

[6560]-11
B.A. LL.B.
(Third Year of Five Year Law Course)
LC0503 : LAW OF CONTRACT - I
(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A Carries 15 Marks.*
2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B Carries 10 Marks.*
3) *Answer questions from Part C. Each question in Part C Carries 5 Marks.*

PART - A [3 × 15 = 45]

Write any three of the following.

Q1) What are the essential elements in the formation of a contract. Discuss

Q2) What is mean by consideration? How many types of consideration are there? How the consideration should be for a valid contract?

Q3) What are the rules regarding performance of contract? Discuss with special reference to time and place of performance

Q4) Define acceptance.what are the rules regarding communication revocation of acceptance? Give suitable examples

Q5) What is mean by Quasi contract? How it differs from contact? What are the relations resembling to contract? Discuss.

P.T.O.

PART - B [2 × 10 = 20]

Write any two from the following.

Q6) Distinguish between void and voidable contracts

Q7) Distinguish between wagering agreement and contingent contract

Q8) How the contract is affected by fraud and mis representation? Discuss

Q9) What are the different modes of discharge of contract? Discuss.

PART - C [3 × 5 = 15]

***Q10)* Write short notes on any three of the following**

a) Perpetual and mandatory injunction

b) Personal bars to specific relief

c) Cross offer and Counter offer

d) Rescission of contract

e) General and special damages

CLWP012101 114.143.110.116 28/11/2025 09:25:18 static-116

NOV 2025

Total No. of Questions : 10]

PE-3191

[6560]-11

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC0503 : कराराचा कायदा - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

CLWP011331 49.248.112.44 28/11/2025 09:15:10 static-44

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :

1) *भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.*
2) *भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.*
3) *भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.*

भाग - अ [3 × 15 = 45]

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

प्रश्न 1) करार निर्मितीतील प्रमुख घटक सांगा व त्याचे सविस्तर विश्लेषण करा.

प्रश्न 2) प्रतिफल म्हणजे काय? प्रति फलाचे किती प्रकार आहेत? वैध करार होण्यासाठी प्रतिफल कसे असणे आवश्यक आहे याचे स्पष्टीकरण द्या.

प्रश्न 3) करार पूर्ततेचे नियम सांगा तसेच वेळ आणि स्थळ याबाबतचे विशेष नियम सांगा.

प्रश्न 4) स्वीकृतीची व्याख्या सांगा. करार कायद्यांतर्गत स्वीकृतीचे आकलन व नकार याबाबतचे नियम उदाहरणासहित स्पष्टपणे सांगा.

प्रश्न 5) आभासी करार म्हणजे काय? तो करारापेक्षा वेगळा कसा आहे? कराराशी साधर्म्य असणाऱ्या व्यवहाराची चर्चा करा.

भाग - ब [2 × 10 = 20]

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

प्रश्न 6) अवैध आणि अवैध होऊ शकणाऱ्या करारातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) जुगाराचा ठराव व घटना अवलंबी करार यातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 8) चुकीच्या कथनाचा व फसवणुकीच्या उद्देशाचा कराराच्या वैधतेवर कसा परिणाम होतो याची चर्चा करा.

प्रश्न 9) करारातून मुक्त होण्याच्या वेगवेगळ्या मार्गाची सविस्तर चर्चा करा.

भाग - क [3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) टिपा लिहा कोणतेही तीन.

अ) कायमस्वरूपी मनाई आणि बंधनकारक मनाई

ब) विशिष्ट मदतीच्या कायद्या अंतर्गत व्यक्तिगत बंधने

क) परस्पर विरोधी प्रस्ताव व प्रस्तावोत्तर दिलेला प्रस्ताव

ड) करार रद्द करणे

इ) साधारण आणि विशेष भरपाई

CLWP011331 49.248.112.44 28/11/2025 09:15:10 static-44

NOV 2025

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE1992

[Total No. of Pages : 4

[6560]-12

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)
LC - 0504: LAW OF CRIMES
(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
3) *Answer any three questions from Part-C. Each question in Part-C is for 5 marks.*

CEWP013071 103.171.133.176 04/12/2025 10:00:42

PART - A

Attempt (Any Three) questions : [3×15=45]

Q1) Discuss the provisions of Sections 63 to 73 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 concerning the offense of "Rape." Analyse the definition of rape under the new Sanhita, highlighting changes compared to previous laws.

Q2) Write a note on the offense of "Defamation" as defined in Section 356 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023. What are the essential elements of defamation, and what defences are available against a charge of criminal defamation?

Q3) Write a note on the offense of "Extortion" as defined in Section 308 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023. How does extortion differ from theft and robbery?

Q4) Discuss the fundamental principles of criminal liability. Explain the essential elements that generally constitute a crime, referring to relevant provisions within the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 where these principles are reflected.

Q5) Discuss the provisions of Section 1 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 concerning its territorial and extra-territorial jurisdiction. Provide examples to illustrate the application of these jurisdictional principles.

P.T.O.

PART - B

Attempt (Any Two) questions : **[2×10=20]**

Q6) Discuss the provisions of Sections 25 to 30 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 concerning "Consent" as a general exception. What are the essential elements of valid consent in criminal law, and in what circumstances is consent not a valid defence?

Q7) Discuss the provisions of sections 111 and 112 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 concerning "Organized Crime." What are the key characteristics of organised crime as defined in the Sanhita, and what are the specific offenses covered under this category?

Q8) Write a note on the offense of "Criminal Conspiracy" as defined in Section 61 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023. What are the essential elements of criminal conspiracy? When is it punishable? Is there any difference between Criminal Conspiracy and Unlawful Assembly?

Q9) Discuss the provisions of Sections 126 and 127 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 concerning "Wrongful Restraint" and "Wrongful Confinement." Differentiate between these two offenses and explain the elements that constitute each

PART - C

Q10) Answer (Any Three) of the following : **[3×5=15]**

a) A, knowing that his effects are about to be taken in execution in order to satisfy a debt due from him to Z, destroys those effects, with the intention of there by preventing Z from obtaining satisfaction of the debt, and of thus causing damage to Z. Has A committed any offence?

b) A being Z's servant, and entrusted by Z with the care of Z's plate, dishonestly runs away with the plate, without Z's consent. Discuss A's liability.

c) A, a soldier, fires on a mob by the order of his superior officer, in conformity with the commands of the law. What offence A has committed?

d) A voluntarily burns a valuable security belonging to Z intending to cause wrongful loss to Z. Whether A will be held liable for any offence?

e) A intentionally causes Z's death, partly by illegally omitting to give Z food, and partly by beating Z. Discuss A's liability.

Total No. of Questions : 10]

NOV 2025

PE1992

[6560]-12

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LC - 0504: LAW OF CRIMES

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) भाग–अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.

2) भाग–ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.

3) भाग–क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग–अ

कोणतेही तीन प्रश्न लिहा : [3×15=45]

प्र.1) "बलात्कार" या गुन्ह्यासंदर्भात भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 63 ते 73 मधील तरतुदींची चर्चा करा. नव्या संहितेतील बलात्काराच्या व्याख्येचे विश्लेषण करा, आधीच्या कायद्यांच्या तुलनेत होणारे बदल अधोरेखित करा.

प्र.2) भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 356 मध्ये परिभाषित केल्याप्रमाणे "मानहानी" या गुन्ह्यावर टिपण लिहा. मानहानीचे आवश्यक घटक कोणते आहेत आणि मानहानीच्या आरोपीविरूद्ध कोणते संरक्षण उपलब्ध आहे?

प्र.3) भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 308 मध्ये परिभाषित केल्याप्रमाणे "खंडणी" च्या गुन्ह्यावर एक टिपण लिहा. चोरी आणि दरोड्यापेक्षा खंडणी कशी वेगळी आहे?

प्र.4) फौजदारी दायित्वाच्या मूलभूत तत्त्वांची चर्चा करा. भारतीय न्याय संहिता 2023 मधील संबंधित तरतुदींचा संदर्भ देऊन सामान्यत: गुन्हा ठरणाऱ्या आवश्यक घटकांचे स्पष्टीकरण द्या जेथे ही तत्त्वे प्रतिबिंबित होतात.

प्र.5) भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 1 मधील तरतुदींची त्याच्या प्रादेशिक व अप्रादेशिक अधिकारक्षेत्रासंबंधी चर्चा करा. या अधिकारक्षेत्राच्या तत्त्वांचा वापर स्पष्ट करण्यासाठी उदाहरणे द्या.

CLWP013071 103.171.33.176 04/12/2025 10:00:42

भाग–ब

कोणतेही दोन प्रश्न लिहा : [2×10=20]

प्र.6) भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 25 ते 30 मधील तरतुदींची सर्वसाधारण अपवाद म्हणून ''संमती'' संदर्भात चर्चा करा. फौजदारी कायद्यात वैध संमतीचे आवश्यक घटक कोणते आहेत आणि कोणत्या परिस्थितीत संमती वैध बचाव नाही?

प्र.7) ''संघटित गुन्हेगारी'' संदर्भात भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 111 व 112 मधील तरतुदींची चर्चा करा. संहितेत परिभाषित केल्याप्रमाणे संघटित गुन्हेगारीची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती आहेत आणि या श्रेणीत समाविष्ट असलेले विशिष्ट गुन्हे कोणते आहेत?

प्र.8) भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 61 मध्ये परिभाषित केल्याप्रमाणे ''गुन्हेगारी कट रचणे'' या गुन्ह्यावर टिपण लिहा. गुन्हेगारी कटरचनेचे आवश्यक घटक कोणते आहेत? ते दंडनीय केव्हा आहे? गुन्हेगारी कट आणि बेकायदेशीर जमाव यात काही फरक आहे का?

प्र.9) भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 126 व 127 मधील तरतुदींवर ''चुकीचा प्रतिबंध'' आणि ''चुकीच्या पद्धतीने बंदिस्त करणे'' याविषयी चर्चा करा. या दोन गुन्ह्यांमध्ये फरक करा आणि प्रत्येकाची रचना करणारे घटक समजावून सांगा.

भाग–क

खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न लिहा : [3×5=15]

प्र.10) अ) 'अ' त्याच्याकडून झेडला देय असलेल्या कर्जाची पूर्तता करण्यासाठी त्याचे परिणाम अंमलबजावणीत घेतले जाणार आहेत हे जाणून तो परिणाम नष्ट करतो, ज्यामुळे झेडला कर्जाचे समाधान मिळण्यापासून रोखले जाते आणि अशा प्रकारे झेडचे नुकसान होते. अ ने काही गुन्हा केला आहे का?

ब) 'झेड' चा नोकर असलेला 'अ' आणि झेडच्या प्लेटची काळजी घेण्याची जबाबदारी झेडने सोपवलेला असल्याने 'झेड' च्या संमतीशिवाय बेईमानीने प्लेट घेऊन पळून जातो. अ च्या दायित्वावर चर्चा करा.

क) 'अ' हा सैनिक आपल्या वरिष्ठ अधिकाऱ्याच्या आदेशानुसार, कायद्याच्या आज्ञेनुसार जमावावर गोळीबार करतो. 'अ' ने कोणता गुन्हा केला आहे?

ड) 'अ' स्वेच्छेने झेडची मौल्यवान सुरक्षा जाळतो ज्यामुळे झेडचे चुकीचे नुकसान होते. 'अ' ला कोणत्याही गुन्ह्यासाठी जबाबदार धरले जाईल का?

इ) 'अ' मुद्दाम झेडच्या मृत्यूस कारणीभूत ठरतो, अंशत: बेकायदेशीरपणे झेड अन्न देण्यास टाळाटाळ करून आणि अंशत: झेडला मारहाण करून. 'अ' च्या दायित्वावर चर्चा करा.

NOV 2025

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE3192

[Total No. of Pages : 4

[6560]-15

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO 0507 : (C) CRIMINAL PSYCHOLOGY AND CRIMINAL SOCIOLOGY

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
3) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A **[45]**

Answer the following questions in detail (any three).

Q1) In the context of contemporary criminology, how do the psychological, psycho-analytical and behaviorist approaches distinctively explain the causation of crime and criminal behavior. Discuss in detail.

Q2) Examine the role and functions of criminal psychology in investigation of crime and its application in courts.

Q3) Define criminology as the scientific study of crime and critically discuss the schools of criminology that have attempted to explain the causes of criminal behavior.

Q4) Define criminal profiling. Evaluate the process of profiling criminal personality along with its strengths and weaknesses.

Q5) Compare and critically evaluate Hirsch's Social Control theory and Differential Reinforcement theory.

P.T.O.

CLWP010321 210.16.94.2 08/12/2025 09:57:26 in-pnq-static-2-94-16-210

PART - B

[20]

Answer the following questions in detail (any two).

Q6) Discuss the positivist approach to crime with special reference to Raffaele Garofalo and discuss his theory on natural crime.

Q7) How does Edwin Sutherland's Differential Association Theory explain the process of criminal behavior as a form of social learning and socialization?

Q8) Discuss Becker's Labelling theory. Give your opinion on Becker's belling theory and its utility in contemporary era.

Q9) Who is the criminal? Discuss Neo Classical school of criminology.

PART - C

Q10) Write short notes on the following : (Any Three). **[15]**

a) Self-Control and Self Esteem as related to crime.

b) Miller's lower class gang delinquency.

c) Historical background of forensic psychology in India.

d) Radical Positivism and Liberal Positivism.

e) Social disorganization theory.

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP010321 210.16.94.2 08/12/2025 09:57:26 in-pnq-static-2-94-16-210

NOV 2025

Total No. of Questions : 10]

PE3192

[6560]-15

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO 0507 : (C) CRIMINAL PSYCHOLOGY AND CRIMINAL SOCIOLOGY

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :-

1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.

2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.

3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग-अ

खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या. (कोणतेही तीन) [45]

प्र.1) समकालीन गुन्हेगारीशास्त्राच्या संदर्भात मानसशास्त्रीय, मानसशास्त्रीय-विश्लेषणात्मक आणि वर्तणूकवादी दृष्टिकोन गुन्हेगारी आणि गुन्हेगारी वर्तनाचे कारण कसे स्पष्ट करतात यावर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.2) गुन्ह्याच्या तपासात आणि न्यायालयात त्याचा वापर करण्यात गुन्हेगारी मानसशास्त्राची भूमिका आणि कार्ये तपासा.

प्र.3) गुन्हेगारीशास्त्राची व्याख्या गुन्ह्याचा वैज्ञानिक अभ्यास म्हणून करा आणि गुन्हेगारी वर्तनाची कारणे स्पष्ट करण्याचा प्रयत्न करणाऱ्या गुन्हेगारीशास्त्राच्या शाळांची टीकात्मक चर्चा करा.

प्र.4) गुन्हेगारी प्रोफाइलिंगची व्याख्या करा. गुन्हेगारी व्यक्तिमत्त्वाचे प्रोफाइलिंग करण्याच्या प्रक्रियेचे मूल्यांकन त्याच्या ताकद आणि कमकुवतपणासह करा.

प्र.5) हिर्शच्या सामाजिक नियंत्रण सिद्धांताची आणि विभेदक मजबुतीकरण सिद्धांताची तुलना आणि टीकात्मक मूल्यांकन करा.

CLWP011121 117.196.211.1 08/12/2025 09:31:20 static

भाग–ब

खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) **[20]**

प्र.6) राफेल गॅरोफालो यांच्या नैसर्गिक गुन्ह्यावरील सिद्धांताच्या विशेष संदर्भासह गुन्ह्याकडे बघण्याच्या सकारात्मक दृष्टिकोनाची चर्चा करा.

प्र.7) एडविन सदरलँडचा डिफरेशियल असोसिएशन सिद्धांत सामाजिक शिक्षण आणि समाजीकरणाच्या स्वरूपात गुन्हेगारी वर्तनाची प्रक्रिया कशी स्पष्ट करतो?

प्र.8) बेकरच्या लेबलिंग सिद्धांताची चर्चा करा. बेकरच्या लेबलिंग सिद्धांत आणि समकालीन युगात त्याची उपयुक्तता यावर तुमचे मत व्यक्त करा.

प्र.9) गुन्हेगार म्हणजे काय? गुन्हेगारीच्या नेओक्लासिकल प्रणालीची चर्चा करा.

भाग–क

प्र.10) खालील टीपा लिहा. (कोणतेही तीन) **[15]**

अ) गुन्ह्यांशी संबंधित आत्म–नियंत्रण आणि आत्मसन्मान

ब) मिलरची निम्न वर्गातील टोळी गुन्हेगारी

क) भारतातील न्यायवैद्यक मानसशास्त्राची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी

ड) मूलगामी सकारात्मकतावाद आणि उदारमतवादी सकारात्मकतावाद

इ) सामाजिक अव्यवस्था सिद्धांत

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP011121 117.196.211.1 08/12/2025 09:31:20 static

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

NOV 2025

PE1996

[Total No. of Pages : 4

[6560]-17

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0509 : (E) INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
3) *Answer any three questions from Part-C. Each question in Part-C is for 5 marks.*
4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A [3×15=45]

Q1) The Patent Cooperation Treaty makes it possible to seek Patent protection simultaneously in large number of countries. Explain.

Q2) Discuss the meaning and definition of Intellectual Property. Analysis the importance of Intellectual Property in the present era and need for Protecting it.

Q3) Explain the Concept of Copyright. Discuss the TRIPS provisions related to protection of Copyright.

Q4) Discuss the meaning and definition of Industrial Designs. Analysis the provisions of Hague Agreement relating to the International Registration of Industrial Designs.

Q5) Analyze the nature of Trade Marks. Discuss the various Kinds of Marks with the help of appropriate illustrations.

P.T.O.

CLWP012101 114.143.110.117 08/12/2025 09:54:55 static-117

PART - B

[2×10=20]

Q6) Explain the Nature of Trade Marks and provisions enumerated in TRIPS Agreement for the protection of it.

Q7) Analysis the provisions of Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin.

Q8) Write a note on the Budapest Treaty.

Q9) Examine the issue involved in the Protection of the rights of indigenous people.

PART - C

Q10) Write Short Notes on. (any three) [3×5=15]

a) Non-Patentable inventions.

b) IPR and Human rights.

c) Environmental Protection and Intellectual Property.

d) The UPOV Convention.

e) Industrial Designs Vs. Copyright.

CLWP012101 114.143.110.117 08/12/2025 09:54:55 static-117

NOV 2025

Total No. of Questions : 10]

PE1996

[6560]-17

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)
LO - 0509 : (E) INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - I
(2017 Pattern) (Semester - V)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :–
1) भाग–अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
2) भाग–ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
3) भाग–क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
4) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग–अ [3×15=45]

प्र.1) "पेटंट सहकार्य करारामुळे एकाच वेळी मोठ्या संख्येने देशांमध्ये पेटंट संरक्षण मिळवणे शक्य होते" स्पष्ट करा.

प्र.2) बौद्धिक संपदेचा अर्थ आणि व्याख्या चर्चा करा. सध्याच्या युगात बौद्धिक संपदेचे महत्त्व आणि त्याचे संरक्षण करण्याची गरज याचे विश्लेषण करा.

प्र.3) कॉपीराइटची संकल्पना स्पष्ट करा. कॉपीराइटच्या संरक्षणाशी संबंधित TRIPS तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.4) इंडस्ट्रियल डिझाइन्सचा अर्थ आणि व्याख्या यावर चर्चा करा. औद्योगिक डिझाइनच्या आंतरराष्ट्रीय नोंदणीशी संबंधित हेग करारातील तरतुदींचे विश्लेषण करा.

प्र.5) ट्रेड मार्क्सचे स्वरूप याचे विश्लेषण करा. योग्य उदाहरणांच्या मदतीने विविध प्रकारच्या ट्रेड मार्क्सची चर्चा करा.

CLWP012101 114.143.110.117 08/12/2025 09:54:55 static-117

भाग-ब [2×10=20]

प्र.6) ट्रेड मार्क्सचे स्वरूप आणि त्याच्या संरक्षणासाठी TRIPS करारामध्ये नमूद केलेल्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.7) उत्पत्तिच्या अपीलांच्या संरक्षणासाठी लिस्बन कराराच्या तरतुदींचे विश्लेषण करा.

प्र.8) बुडापोस्ट करारावर टीप लिहा.

प्र.9) स्वदेशी लोकांच्या हक्कांच्या संरक्षणामध्ये गुंतलेल्या समस्येचे परीक्षण करा.

भाग-क

प्र.10)खालील मुद्यांवर टीप लिहा. (कोणत्याही तीन) [3×5=15]

अ) पेटंट करण्यायोग्य नसलेले शोध

ब) IPR आणि मानवी हक्क

क) पर्यावरण संरक्षण आणि बौद्धिक संपदा

ड) UPOV अधिवेशन

इ) औद्योगिक रचना विरुद्ध कॉपीराइट

CLWP012101 114.143.110.117 08/12/2025 09:54:55 static-117